

Analyse:

Danskerne ønsker sig lavere moms på frugt og grønt

Resumé

Den danske momssats er blandt Europas højeste. I EU er det kun Ungarn, der med 27 pct. har en højere momssats. Dertil kommer, at Danmark er det eneste land i EU (og Norge), der ikke har en reduceret momssats for livsfornødenheder som fødevarer. En række lande har desuden særligt lave satser for frugt og grønt.

Men danskerne ønsker sig faktisk en lavere moms på især frugt og grønt. Norstat har for DSK spurgt danskerne om deres holdning til momsen – og mere end otte ud af ti svarer, at de er enige i, at Danmark bør sænke momsen på frugt og grønt.

Derudover svarer næsten syv ud af ti af danskerne i undersøgelsen, at momsen på alle fødevarer burde sænkes – og næsten seks ud af ti mener, at momsen generelt er for høj.

Dette billede – at danskerne ønsker sig en lavere moms på især frugt og grønt – flugter med en række tidligere undersøgelser, der er blevet lavet af danskernes holdning gennem de seneste ca. 15 år; f.eks. viste en undersøgelse fra Mandag Morgen og TrygFonden i 2008, at 80 pct. af danskerne allerede dengang mente, at momsen på sunde fødevarer burde være lavere.

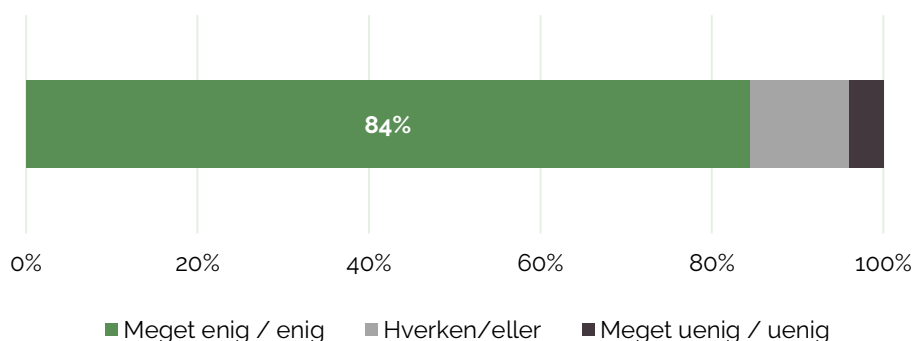
Otte ud af ti danskere vil have lavere moms på frugt og grønt

Danmark er ikke som de andre EU-lande, når det kommer til moms. I Danmark er momsen nemlig den samme for stort set alle varer – herunder også fødevarer og også for frugt og grønt.

Men danskerne ønsker sig faktisk en lavere moms på fødevarer og især på frugt og grønt – det viser en undersøgelse, som analyseinstituttet Norstat har gennemført på vegne af DSK. Danskerne blev her spurgt til deres holdning til differentieret moms

Hele 84 pct. af danskerne i undersøgelsen mente, at Danmark bør sænke momsen på frugt og grønt; kun 4 ud af 100 danskere i undersøgelsen viste sig uenige heri. 12 pct. kunne ikke umiddelbart tage stilling til emnet.

Andel af befolkningen, der er enige i, at Danmark bør sænke momsen på frugt og grønt

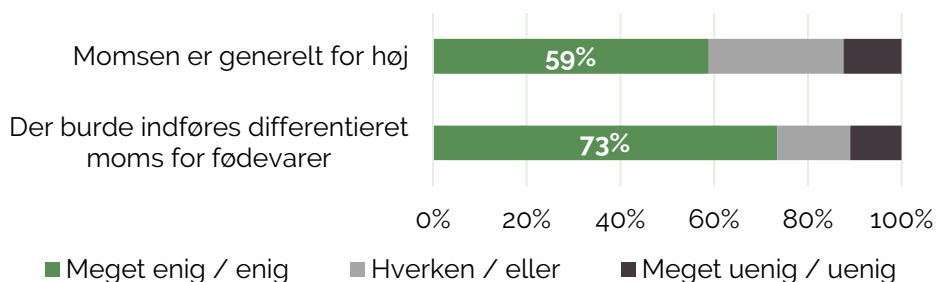
Kilde: Norstat for DSK, november 2023.

Note: N = 501, Et repræsentativt befolkningsudsnit blev bedt om at erklære sig enige/uenig i udsagnet: "Danmark bør sænke momsen på frugt og grønt."

I denne undersøgelse blev danskerne også spurgt til deres holdning til at sænke momssatsen for fødevarer i mere almindelighed og ikke kun på frugt og grønt og til deres holdning til den generelle momssats på 25 pct.

Her viste undersøgelsen et tilsvarende mønster: Et stort flertal af danskerne i undersøgelsen mente, at den danske enhedsmoms på 25 pct. er for høj, og næsten tre ud af fire svarede, at Danmark burde indføre differentieret moms på fødevarer.

Andel af befolkningen, der er enige i, at Danmark bør sænke momsen på fødevarer og i almindelighed

Kilde: Norstat for DSK, november 2023.

Note: N = 501. Et repræsentativt befolkningsudsnit blev bedt om at erklære sig enige/uenig i de to anførte udsagn.

Danmark er et særtilfælde, når det kommer til moms

Danskernes holdning er måske ikke så overraskende endda. Danmark har nemlig en af Europas højeste momssatser – kun den ungarske på 27 pct. er højere – og Danmark er det eneste EU-land, der ikke har en reduceret momssats for f.eks. fødevarer.

Brugen af differentierede momssatser i Danmarks nabolande

Land	Brug af reducerede satser
Sverige	Ja, f.eks. 12 pct. på fødevarer, 6 pct. på bøger og magasiner og 0 pct. på medicin
Tyskland	Ja, f.eks. 7 pct. på fødevarer, medicin, bøger, magasiner og hoteller og restauranter
Polen	Ja, f.eks. 5 hhv. 8 pct. på fødevarer og bøger, 8 pct. på medicin
Holland	Ja, f.eks. 9 pct. på fødevarer, medicin, bøger og magasiner og indgang til forlystelsesparker og privat ejendomsrenovering samt vinduespudsning
Norge	Ja, 15 pct. på fødevarer og 12 pct. på visse kulturprodukter og overnatning

Kilde: Europa-Kommissionen (2021): VAT rates applied in the Member States of the European Union. Taxud.c.1(2020) – EN, s. 4-5, og Skatteetaten (2023): Sats for: Merverdiavgift. Senest lokaliseret 26. oktober 2023 på: <https://www.skatteetaten.no/satser/merverdiavgift/>.

Note: Oversigten er ikke udtømmende for landenes brug af reducerede satser.

Ud over at have reducerede momssatser for fødevarer har en række EU-lande også særligt lave momssatser for netop frugt og grønt. Det gælder f.eks. Irland, Spanien og Letland.

Flere lande har specifikt lave momssatser for frugt og grønt

Mange lande i EU anvender en reduceret momssats for fødevarer i almindelighed – men en række lande bruger derudover en særlig sats på frugt og grønt for at fremme forbruget af disse fødevarer og dermed af folkesundheden.

Det gælder f.eks.

- *Irland, hvor der 4 forskellige satser for forskellige fødevarer, og hvor der anvendes en 0-sats for bl.a. frugt og grønt.*
- *Spanien, hvor momssatsen er 4 for frugt, grønt, brød, mel, ost, æg, knoldfrugter og morgencerealier, men 10 pct. for andre fødevarer.*
- *Letland, hvor standardmomssatsen på 21 pct. generelt anvendes for fødevarer, men hvor der er en særlig momssats for frugt og grønt på 5 pct.*

Kilde: Europa-Kommissionen (2021), s. 47, 57 og 79. Se også European Public Health Alliance (2019): *Minimum VAT on fruit and vegetables*. <https://epha.org/living-environments-mapping-food-environments-vat/>.

Samme billede som i tidligere undersøgelser

Danskernes holdning til, at den danske momssats på fødevarer og især frugt og grønt er for høj, er heller ikke ny. En række tidligere undersøgelser har peget i samme retning.

I 2008 offentliggjorde tænketanken Mandag Morgen sammen med TrygFonden en undersøgelse af danskernes holdninger til sundhedsfremme og forebyggelsespolitik i almindelighed. Undersøgelsen udforskede herunder også danskernes holdninger til indførelse af differentieret fødevaremoms.

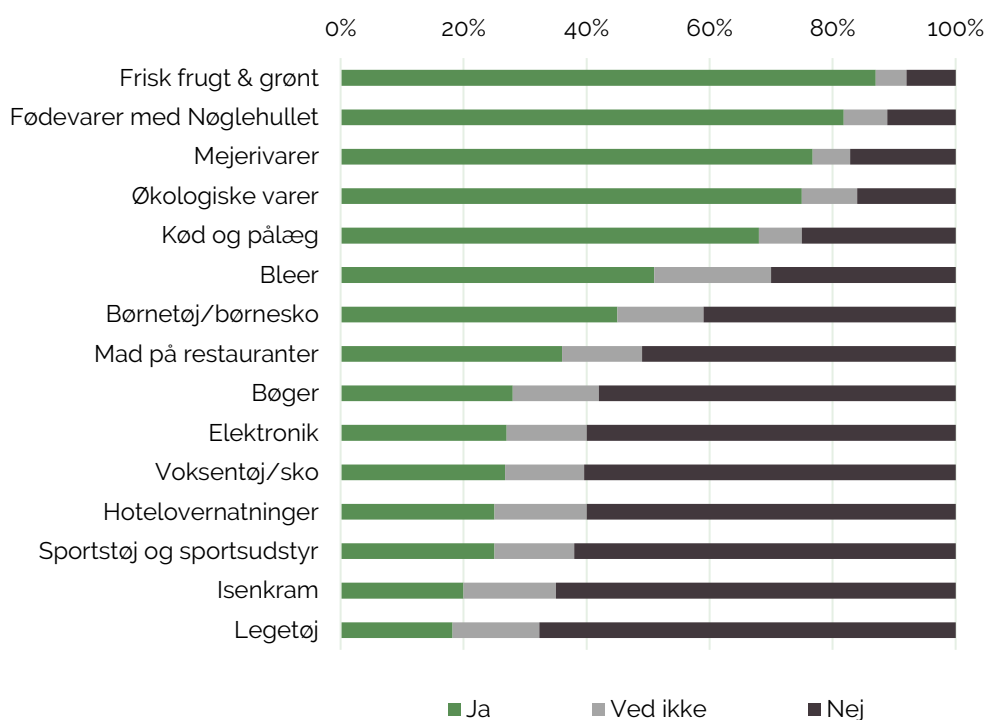
Resultatet af undersøgelsen var, at hele 80 pct. af de adspurgte dengang syntes, at et forslag om at "indføre differentieret moms, så sunde fødevarer bliver billigere, og usunde fødevarer

bliver dyrere" var meget godt eller ret godt forslag.¹ Kun 8 pct. af danskerne syntes, at det var et dårligt forslag.

Mens undersøgelsen på overfladen viste massiv opbakning til differentieret fødevareroms, tog den ikke stilling til f.eks. det potentielle afgrænsningsproblem forbundet med differentieringen mellem sunde og usunde fødevarer.

I sommeren 2014 gennemførte Norstat en meningsmåling på vegne af DSK om danskernes holdning til moms på en række varegrupper. Denne undersøgelse viste ligesom i dag, at danskerne ville have sundere moms. Et massivt flertal af danskerne mente dengang, at momsen burde sænkes på især de sunde fødevarer som frisk frugt, økologi og nøglehulsvarer.

Danskernes holdning til lavere moms på udvalgte varegrupper (2014)

Kilde: Norstat for DSK, juli 2014

Note: N = 1.005. Et repræsentativt befolkningsudsnit blev bedt om at svare på spørgsmålet: "Vi nævner herunder en række forskellige varegrupper. Vi vil gerne have din holdning til, om momsen i Danmark bør sænkes for de pågældende varer."

¹ Mandag Morgen & TrygFonden (2008): *Fremtidens forebyggelse - ifølge danskerne*, s. 50.

Undersøgelsen her tog dog heller ikke højde for politisk realiserbarhed, eftersom nedsat moms på både nøglehulsmærkede og økologiske varer i praksis ville være i konflikt med EU's momsregler og det deri liggende princip om afgiftsneutralitet. Dette princip betyder nemlig, at varer, der kan erstatte hinanden – f.eks. ens fødevarer, der er økologiske hhv. ikke-økologiske – skal behandles ens, når det kommer til moms.

Dette gælder dog ikke nedsat moms på enten fødevarer i almindelighed eller særligt på frugt og grønt; her er der nemlig tale om en hel varegruppe, og så kan momsen godt reduceres inden for de gældende EU-regler – sådan som det også allerede er sket i mange EU-lande.

Skatteministeriet har beregnet, at en reduceret fødevaremoms på 15 pct. (mod i dag 25 pct.) "vil medføre en umiddelbar momsbesparelse for borgerne på mere end 8 mia. kr. årligt", mens en afskaffelse af momsen på frugt og grønt "vil medføre et umiddelbart mindreprovenu for staten på mere end 5 mia. kr., svarende til mere end 4 mia. kr. efter tilbageløb", som Skatteministeriet har formuleret det i svar til Folketingets skatteudvalg.

Omkostningen for statskassen ved indførelse af en reduceret fødevaremoms hhv. nulmoms på frugt og grønt i Danmark

	Fødevaremoms på 15 pct.	Nulmoms på frugt og grønt
Mindreprovenu for statskassen	Ca. 8 mia. kroner	Ca. 4-5 mia. kroner

Kilde: Skatteministeriet (2022): Endeligt svar på spørgsmål 755. Folketingets Skatteudvalg, alm. del., folketingsåret 2021-2022 og Skatteministeriet (2022): Endeligt svar på spørgsmål 765. Folketingets Skatteudvalg, alm. del., folketingsåret 2021-2022

Note: Tallet for mindreprovenu ved en reduceret fødevaremoms er af Skatteministeriet angivet som den "umiddelbare momsbesparelse for borgerne", mens tallet for mindreprovenu ved nulmoms på frugt og grønt af Skatteministeriet er angivet som "umiddelbart mindreprovenu" før og efter tilbageløb; det er på dette grundlag ikke helt til at afgøre, hvor sammenlignelige de to tal er i detaljen.

DSK MENER

Den danske moms er meget høj og omfattende i en europæisk sammenhæng. Danskerne betaler både en af de højeste momssatser i Europa, og her er ingen reduceret sats for grundlæggende nødvendigheder som f.eks. fødevarer – modsat alle andre EU-lande og Norge.

Argumenterne mod en differentieret moms har typisk været af administrativ karakter f.eks. med henvisning til afgrænsningsproblemer. Disse argumenter er reelle, men udfordringerne er åbenbart ikke større, end at de kan håndteres i alle andre EU-lande og i Norge.

Derfor foreslår DSK, at

- Den danske moms på fødevarer sænkes til 15 pct., eller alternativt at momsen på frugt og grønt nulstilles. Det vil ifølge Skatteministeriet koste ca. 8 mia. kroner at sænke den danske fødevarer moms til 15 pct. eller alternativt ca. 4 mia. kroner at fjerne momsen på frugt og grønt.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i januar 2024 af analysemedarbejder Anker Søby Poulsen og analysechef Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.